

Motion till riksdagen 2021/22:3688

av **Lars Hjälmered m.fl. (M)**

En ny energipolitik för att säkra elförsörjningen nu och i framtiden

---

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett fossilfritt elsystem är avgörande för att säkerställa näringslivets konkurrenskraft och minska utsläppen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återkoppling måste ske till riksdagen om Sveriges efterlevnad av EU-lagstiftning på energiområdet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett energipolitiskt mål om 100 procent fossilfritt elsystem och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Svenska kraftnät i uppdrag att se över elprisområdena och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att planerbara kraftslag ska få betalt för de viktiga tjänster de tillför elsystemet och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna den svenska kärnkraften och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast bör ta beslut i fråga om slutförvar av använt kärnbränsle och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla en färdplan för nästa generations kärnkraft och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Energimyndigheten bör ges i uppdrag att finansiera minst en forskningsreaktor under nästa mandatperiod och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa förutsättningar för att Vattenfall ska kunna utveckla SMR-teknologi i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra nödvändiga ändringar i svensk lagstiftning i syfte att skapa möjligheter för små modulära reaktorer i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att initiativ bör tas för att tillsammans med andra kärnkraftsnationer inleda ett samarbete för utvecklandet av små modulära reaktorer och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återkomma med förslag på en framtida långsiktig modell för elnätsreglering och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska vidta åtgärder för att undvika framtida lokala kapacitetsbrister och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att färdigställa en tredje förbindelse till Gotland för att säkerställa en trygg elförsörjning och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa Sveriges elnät och energisystem när det gäller hot, förstörelse och it-attacker och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ökad sammanlänkning av elsystemen mellan EU:s länder och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska exportera mer fossilfri el för att minska de totala utsläppen i EU och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en ny marknadsmodell för elmarknaden som säkrar en trygg elförsörjning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förkorta och förenkla tillståndprocesserna för utbyggnad av elnätet och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte införa subventioner för havsbaserad vindkraft och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över samtliga stöd som utgår till svensk energiproduktion samt genomföra en konsekvensanalys av stödets effektivitet och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att vattenkraften – små- och storskalig – värnas och utvecklas och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att politiska beslut om att värna och utveckla svensk vattenkraft får genomslag i praktiken i handläggningen hos berörda myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen måste säkerställa att EU:s alla direktiv inte försvårar för eller omöjliggör ny eller befintlig vattenkraft och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen måste agera för att samla en majoritet för att invända mot den första delegerade akten i taxonomin och tillkännager detta för regeringen.

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en strategi för kraft- och fjärrvärme och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige måste säkerställa bra villkor för bioenergin på EU-nivå och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort avfallsförbränningskatten och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska begära undantag för energi- och koldioxidskattebefrielse på EU-nivå för bioolja och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra omedelbar avläsning av elmätare och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en strategi för lagring av energi och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en strategi för vätgas och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera den s.k. elhandlarcentriska modellen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Svensk elproduktion har länge varit en av världens renaste och tryggaste. Vår vattenkraft och kärnkraft producerar ren el med pålitlig leverans, och under det senaste decenniet har även vindkraften spelat en allt viktigare roll. Sammantaget har det varit helt avgörande för svensk industri och vår välfärd. Men de senaste åren har något hänt. Larmrapporterna har avlöst varandra om att företag inte har tillräcklig tillgång till el. Sommaren 2019 ville Pågen utöka sin kapacitet i Malmö, men fick nej eftersom elleverantören inte kunde garantera tillräckligt med el till anläggningen. Sedan dess har problemet bara blivit större och allt fler företag upplever i dag att de inte får tillräckligt med el. Konsekvensen har blivit att industrier tvingats stänga ned under perioder och att man inte kunnat bygga om eller ställa om sin verksamhet. Kommuner och regioner upplever samma problematik och varnar för missade chanser och investeringar. Det är inte längre endast de stora städerna såsom Stockholm och Göteborg som tvingats säga nej till nyetableringar på grund av för lite el. Även mindre kommuner som Robertsfors har varit tvungna att tacka nej till en etablering som hade kunnat leda till 2 000 arbetstillfällen. Bristen på ren el när det behövs är ett hot mot Sverige som ett modernt industriland. Den slår direkt mot svenska jobb och skadar vår chans att bidra till den globala omställningen.

Men krisen är ett närmast avsiktligt resultat av regeringens dysfunktionella energipolitik. Fossilfri elproduktion har lagts ned på rent ideologiska grunder, utan hänsyn till konsekvenserna för svenska företag och konsumenterna. Stängningen av Ringhals reaktor 1 och 2 innebär att leveranssäker elproduktion motsvarande nästan tio procent av Sveriges årliga elkonsumention har försvunnit. Moderaterna och bland annat expertmyndigheten Svenska kraftnät varnade alla inför stängningen av kärnkraftsreaktorerna, både för att leveranssäker el skulle försvinna och för att elsystemet skulle bli mer instabilt. Sverige är nu där.

Det är tydligt att framtidens elbehov kommer att öka. Sammanställningar från instanser som Energimyndigheten, Energiföretagen och Svenskt Näringsliv pekar på en dubbling i efterfrågan på ren el till 2045. Detta är en samhällsutveckling att värna. Det innebär att framtidens jobb och välfärd säkras. Men för att vi fullt ut ska kunna dra nytta av denna utveckling måste vi säkerställa en ren och stabil elförsörjning. Som det ser ut i dag sker den största elproduktionen i norra Sverige och sedan överförs en del till södra Sverige. Nu ser vi dock hur en rad olika elintensiva industriprojekt har etablerat sig eller avser att etablera sig i norra Sverige, vilket innebär att mindre el kommer kunna överföras till södra Sverige. Det blir alltså ett läge där inte bara elproduktion i södra Sverige saknas utan även mindre el från norr kommer kunna överföras. Sverige måste börja agera och planera inför ett rejält ökat elbehov med allt det innebär – utbyggnad av elnät, ny elmarknadsreform, förenklade tillståndsprocesser och mer elproduktion. Det är tydligt att nuvarande regering inte klarar den uppgiften. Det är dags för en ny inriktning för energipolitiken för att säkra elförsörjningen i Sverige, i dag och i framtiden.

Sverige behöver en ny energipolitisk inriktning

Sveriges energipolitik måste vara långsiktig med tydliga spelregler som främjar nödvändiga investeringar på energimarknaden. Flera stora frågor på el- och energimarknaden är olösta eller kräver förtydliganden. Det gäller exempelvis elnätsregleringen, åtgärder för lokala elproblem och utformningen av elmarknaden i stort. Det är rimligt att en utredning av dessa och liknande relevanta frågor görs samt att förslag om nödvändiga ändringar genomförs. Tyvärr ser vi hur regeringen inte agerat och tillsatt nödvändiga utredningar och inte tagit de beslut som krävs för att skapa en långsiktigt stabil elmarknad.

Utformningen av vår energipolitik är avgörande för Sveriges möjligheter att minska utsläppen och nå våra klimatmål. Den nödvändiga elektrifieringen av vårt samhälle kräver ett robust elsystem. Sverige måste klara av att leverera stora mängder el för att elektrifiera transporter och industrier. Våra elnät måste vara välutbyggda för att klara denna uppgift. Likaså måste elmarknaden klara av att hantera denna utveckling.

Samtidigt måste den svenska energipolitiken följa de lagar och förordningar som finns på EU-nivå. Det är därför viktigt att riksdagen kontinuerligt uppdateras om vad EU gör på energiområdet och hur Sveriges efterlevnad av nuvarande lagar och förordningar ligger till. Det har framkommit uppgifter om att Sverige inte lever upp till de krav som ställts på EU-nivå. Moderaterna vill därför att regeringen återkopplar till riksdagen hur väl Sverige uppfyller de krav som ställts på EU-nivå på energiområdet.

Ändra det energipolitiska målet till 100 procent fossilfritt

Sveriges befintliga energimål talar om ett 100 procent förnybart elsystem till år 2040. Detta mål i sig förbjuder inte kärnkraft men har kommit att tolkas så av beslutsfattare, myndigheter och branschen. Regeringen har inte gjort nödvändiga förtydliganden angående målet och myndigheter har gjort feltolkningar av målets ursprungliga formulering. Det viktigaste framått måste vara fokus på fossilfrihet. Moderaterna vill därför ändra målet till 100 procent fossilfritt elsystem till 2040. Ett fossilfritt elsystem är avgörande för näringslivets konkurrenskraft och för att minska utsläppen. Ska vi klara av att leverera den stora mängd el som krävs för att nå klimatmålen måste alla kraftslag

vara en del av det svenska elsystemet i framtiden – alltifrån kärnkraft och vattenkraft till vindkraft och solkraft.

Utred elmarknadens utformning

På dagens elmarknad får producenter betalt för mängden el de levererar. För att industrier och konsumenterna ska kunna få tillräckligt med el av god kvalitet behöver elsystemet också en rad stödtjänster. Flera av dessa stödtjänster finns inbyggda i baskraft som kärnkraftverk och vattenkraftverk. En kraftig tillväxt av förnybar, väderberoende elproduktion tillsammans med ökad integrering av elmarknader har lett till en situation där det inte är lönsamt att investera i viktig baskraft. Det ökar risken för att det inte skall finnas tillräckligt med kapacitet för att hantera toppar i elförbrukning och för att elsystemet ska bli mindre stabilt.

I dag är de systemtjänster som kraftproducenterna levererar i allt väsentligt gratis och sker främst genom stora anläggningar. Men med en ökad andel småskalig produktion finns det en ökad risk att kvaliteten på el sjunker. Elmarknadens utformning måste utredas. I dag betalar marknaden för energi, men det finns inga incitament att tillhandahålla kvalitet eller effekt, det vill säga tillräckligt med energi vid ett givet ögonblick. Ett elsystem där man betalar för dessa egenskaper skulle bli mer robust. Planerbara kraftslag som kärnkraft och vattenkraft skulle få ersättning för sin viktiga funktion i elsystemet. Att leveranssäkerhet premieras är normalt på många marknader, utgör inte någon subvention och innebär inte att marknadsmekanismerna sätts ur spel.

Se över elprisområdena inom Sverige

Som det ser ut i dag sker den största elproduktionen i norra Sverige och sedan överförs en del till södra Sverige. Nu ser vi hur en rad olika elintensiva industriprojekt har etablerat sig eller avser att etablera sig i norra Sverige, vilket innebär att mindre el kommer kunna överföras till södra Sverige, något som en analys gjord av Region Norrbotten och Västerbotten bekräftar. Sverige är i dag indelat i fyra elprisområden. Beroende på vilket elprisområde man befinner sig i varierar också elpriset eftersom det beror på tillgång och efterfrågan av el.

På senare tid har framförallt elprisområde fyra och tre drabbats av allt högre elpriser. En stor anledning till att det är högre elpriser i södra Sverige är den minskade elproduktionen som ett resultat av nedstängningen av Ringhals 1 och 2. Den minskade elproduktionen gör också att det inte går att överföra tillräckligt med el till södra från norra Sverige. Det är dock inte rimligt att endast södra Sverige ska ta allt ansvar för att regeringen lagt ned fullt fungerande kärnkraftsreaktorer. Moderaterna anser att Svenska kraftnät bör ges i uppdrag att se över elprisområdena för att minska bördan på befolkningen i södra Sverige.

Värna och utveckla kärnkraften i Sverige

Kärnkraften är avgörande för att vi ska klara vår elförsörjning och möjliggöra omställningen av vår industri och våra transporter. Kärnkraften är ett av de fossila kraftslag som kan producera el utan skadliga utsläpp när som helst på dagen oberoende av vädret. Det är värt att värna. Kärnkraften och andra planerbara kraftslag, så som

vattenkraft och fjärr- och kraftvärme, spelar också en ovärderlig roll i att skapa stabilitet i elsystemet. Tyvärr har vi en regering som gör allt för att sätta käppar i hjulet för kärnkraften. Därför måste prioriteten i ett första skede vara att värna den befintliga kärnkraften i Sverige. Alla ekonomiskt meningsfulla livstidsförlängningar måste göras. En oberoende bedömning av de ekonomiska förutsättningarna för att driva befintliga reaktorer vidare bör genomföras.

Ta beslut i frågan om förvar av använt kärnbränsle

Sedermera har regeringen fattat ett djupt oansvarigt beslut när det kommer till frågan om slutförvar av använt kärnbränsle. I stället för att göra det nödvändiga och godkänna slutförvaring av kärnkraftsavfallet valde regeringen att dela upp ansökan och endast godkänna mellanlagret. Det är en skenmanöver som skjuter problemet på framtiden. Någonstans måste kärnavfall förvaras, men Miljöpartiet vägrar och Socialdemokraterna anpassar sig efter deras vilja för att inte äventyra regeringsmakten. För Sverige är det väldigt dåligt. Inte minst att regeringen gick emot tunga remissinstanser som sa att det är svårt, om inte omöjligt, att dela upp ansökan eftersom det därmed skapas stor juridisk osäkerhet. Risken är nu överhängande att den delade ansökan inte går igenom den fortsatta processen. Blir ansökan om mellanlagret nekad tillstånd står vi inför en helt akut situation för landets elförsörjning. Finns inget förvar för kärnavfall, måste kärnkraftverken läggas ned. Vattenfall har varit tydliga på den punkten. Regeringen bör därför omedelbart ta beslut i frågan om slutförvaret. Samtidigt måste regeringen ta ansvar för att den uppdelade ansökan om mellanlagret klarar den juridiska prövningen.

Möjliggör nästa generations kärnkraft i Sverige

Sverige måste satsa på nästa generations kärnkraft. Ny teknik kan göra elproduktionen mer effektiv, bland annat då avfall från dagens kärnkraft blir bränsle på nytt. Sverige måste ta fram en färdplan för nästa generations kärnkraft. Regeringen bör i det arbetet identifiera behov av forskning och demonstration, analysera hur Sverige kan arbeta tillsammans med andra länder för att främja utvecklingen av ny kärnkraft samt peka ut riktningen för utveckling och byggnation av ny kärnkraft i Sverige.

Utveckling av mindre reaktorer går snabbt framåt. Reaktorerna kan serietillverkas i fabrik och är stora nog för att försörja städer i Katrineholms storlek med el. De kan också leverera fjärrvärme eller producera vätgas. Sverige måste delta i utvecklingen och anpassa regelverket för att möjliggöra den här typen av reaktorer. Moderaterna vill ge i uppdrag till Energimyndigheten att stötta minst en forskningsreaktor finansiellt under nästa mandatperiod. Vi vill också skapa förutsättningar för att Vattenfall ska kunna utveckla SMR-teknologi i Sverige, likt de redan gör i Estland.

För att möjliggöra nästa generations kärnkraft måste en hel del grundläggande saker ses över för att utveckla små modulära reaktorer. Moderaterna vill ta bort förbudet mot att driva fler än tio reaktorer i Sverige. Miljöbalken bör även ändras så att den tillåter byggnation av reaktorer på fler platser än de tre befintliga kärnkraftverken.

Vidare bör Sverige inleda ett samarbete med andra kärnkraftsnationer om utvecklandet av små modulära reaktorer. På så vis skapar vi en arena för utbyte av erfarenheter och kan skapa en enhetlighet i projekten som gör det lättare att arbeta med bland annat säkerhetsfrågor. Det innebär också en möjlighet att bygga och underhålla reaktorerna på

ett mer kostnadseffektivt sätt då det skapas en större efterfrågan för liknande material och produkter – det skapas en marknad helt enkelt.

Satsningar på elinfrastruktur bygger ett robust elsystem

Elnätets betydelse för det svenska elsystemet har ökat. Inte minst för våra möjligheter att klara klimatomställningen. För att ladda fordon eller elektrifiera industrier kommer ett robust elsystem vara avgörande. Men också för att undvika kapacitetsbrister samt möjliggöra investeringar och jobbskapande i Sverige.

Sveriges elnät har byggts ut i omgångar. Men i dag pekar allt på att elnätet inte räcker till. Ett tydligt exempel är de allvarliga kapacitetsproblem som drabbat södra Sverige och storstadsregionerna – men även allt fler mindre kommuner. En viktig del i lösningen är ökad nätkapacitet. När regeringen presenterar förslag är det för lite för att skapa den förändring som behövs. Moderaterna vill att fler åtgärder ska komma på plats för att avsevärt förenkla och korta tillståndsprocesserna för elnätsutbyggnad. Exempelvis att tillåta att tillståndsprocesser kan beredas parallellt och sätta en tidsbegränsning för hur länge ärenden får ligga hos departementen.

Det senaste året har påvisat uppenbara brister i vårt elsystem. Det är inte rimligt att i ett modernt välfärdsland som Sverige neka företag att göra investeringar i sin verksamhet eller säga nej till nya företagsetableringar på grund av att elen inte räcker till. För lite el där och när den behövs är ett hot mot jobb och tillväxt. Regeringen måste säkerställa att framtida kapacitetsbrister motverkas genom en sammanhållen politik som möjliggör kraftiga investeringar i det svenska elnätet och säkrar lokal elproduktion, inte minst i södra Sverige. Regeringen bör ges ett uppdrag att återkomma till riksdagen för att beskriva vidtagna åtgärder för att lösa kapacitetsbrister och lämna förslag på åtgärder för att Sverige inte i framtiden ska drabbas av den här typen av allvarliga kriser.

Moderaterna vill också färdigställa en tredje elförbindelse till Gotland. Gotland är en ö med stor befolkning och många företag där vårt land har ett ansvar för att säkra grundläggande funktioner såsom ett pålitligt elsystem. På ön finns dessutom industrier som förser Sverige med merparten av behoven av cement och som behöver en ren och stabil elförsörjning för att kunna ställa om sin verksamhet. De senaste åren har Gotland drabbats av en mängd strömavbrott. De återkommande strömavbrotten ställer till problem för hushåll och har lett till ökade kostnader för den lokala industrin på tiotals miljoner kronor för att reparera och återstarta produktionen. I dag finns två kablar mellan Gotland och fastlandet. Svenska kraftnät (SvK), som är ansvariga för landets stamnät, har tidigare genomfört en nyttoanalys av en tredje kabel till Gotland. SvK har konstaterat att det inte är samhällsekonomiskt lönsamt att bygga en tredje kabel.

Nu gör SvK en annan analys. Behovet av en ytterligare förbindelse förväntas uppstå tidigare än vad SvK tidigare konstaterat. Det beror inte minst på att den cementindustri som finns på ön, och som planerar att bli koldioxidneutral 2030, är i stort behov av en trygg elförsörjning. SvK bedömer att en robust elförsörjning även är viktig utifrån förmågan att upprätthålla Sveriges totalförsvär. Mot bakgrund av detta anser Moderaterna att riksdagen bör besluta om ett uppdrag till SvK att återuppta projektering och färdigställande av en tredje elförbindelse till Gotland.

Ett tryggt och pålitligt elsystem

Sverige ska ha ett tryggt och pålitligt el- och energisystem. Hushåll och företag ska kunna räkna med en trygg elförsörjning till en rimlig kostnad. Det blir allt viktigare när elektrifiering av vårt samhälle ökar. Under de kommande åren kommer dessutom elektrifieringen att öka ytterligare, inte minst inom transportsektorn och inom industrin. Med detta blir frågor om hot, förstörelse, it-attacker och säkerhet allt viktigare. Vi har de senaste åren sett allvarliga problem. Regeringens skandal med Transportstyrelsen skadade Sverige allvarligt. Inte långt senare uppmärksammades mycket allvarliga problem med säkerheten vid Svenska kraftnät och i regeringens styrning av och ansvar för affärsverket. Båda dessa händelser sätter fingret på riskerna med en regering som inte tar frågorna på allvar. Givet frågans vikt bör en bred kartläggning av risker och nödvändiga säkerhetsåtgärder göras samt att regeringen bör återkomma till riksdagen med åiterrapport samt nödvändiga förslag.

Sammanlänkning mellan Sverige och EU

Den svenska elproduktionen är nästan helt fossilfri. Utbyggnaden av fossilfri elproduktion gör det möjligt att exportera mer el som tränger undan smutsigare el i andra länder. Ju mer koldioxidfri el Sverige producerar, desto mer kan vi exportera. Men också det omvända förhållandet gäller. Som en konsekvens av att Ringhals 1 och 2 har stängt förväntas utsläppen i EU öka med åtta miljoner ton enligt Konjunkturinstitutets beräkningar.

Utöver en hög elproduktion är en god sammanlänkning av elnäten mellan Sverige och våra grannländer viktigt. Ett sammanlänkat elnät gör att vi får ett mer stabilt elsystem, ökad konkurrenskraft genom billigare elpriser och att svensk el med låga utsläpp kan exporteras och göra nytta i fler länder. EU har ställt krav att medlemsländerna ska ha en sammanlänkning av elnäten på minst tio procent till 2030. I dag har vi i Sverige en sammanlänkning på över 25 procent med våra grannländer. Moderaterna anser att ambitionsnivån i EU måste höjas och att vi bör ha ett högre sammanlänkingsmål i EU.

En ny elmarknadsmodell

Elmarknadsmodellen i Sverige bör utvecklas med utgångspunkt i den befintliga marknadsmodellen. Centrala delar av elmarknaden bör kompletteras och utvecklas. Ett mål för leveranssäkerhet bör, som riksdagen krävt, införas och till det ett tydligt ansvar pekas ut. Analysförmågan bör utvecklas och villkoren för stödtjänster utvecklas. Handläggningstider bör kortas rejält för att aktörer snabbare ska kunna svara på marknads-signaler. En tydlighet i elnätsregleringen bör klargöras. Stöd och subventioner ska fasas ut.

Riksdagen har fattat ett beslut om ett tillkännagivande att regeringen bör återkomma ett mål om leveranssäkerhet för elförsörjningen. Ett sådant mål kan tydliggöra vad företag och hushåll kan förvänta sig av vårt elsystem. Det gör också att ansvar för att målet uppnås, eller inte uppnås, kan pekas ut. Regeringen har ännu inte återkommit till riksdagen med förslag till mål för leveranssäkerhet. Det är fortsatt angeläget att ett mål för leveranssäkerhet införs. Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag till leveranssäkerhetsmål för Sveriges elförsörjning inom en snar framtid.

Värna och utveckla den svenska vattenkraften

Vattenkraften spelar en viktig roll i det svenska elsystemet. Den bidrar med mycket el, låga utsläpp samt en flexibilitet som är helt avgörande för att vi ska ha ett fungerande och tryggt elsystem. För några år sedan fattade riksdagen beslut om en ny vattenlagstiftning. Den nya lagen innebar ingen materiell skärpning av miljöreglerna. Däremot anfördes såväl i propositionen som i riksdagens beslut att vattenkraften ska värnas och utvecklas samt att det klargjordes tydligt att alla undantag i EU:s vattendirektiv ska nyttjas. Regeringen måste ges särskilt uppdrag att säkerställa att EU:s alla direktiv inte försvårar eller omöjliggör för ny eller befintlig vattenkraft. Efter att beslutet trätt i kraft har det senare visat sig att riksdagens beslut om att värna och utveckla vattenkraften inte fått fullt genomslag hos berörda myndigheter. Våren 2020 fattade riksdagen ett beslut om ett tillkännagivande om att regeringen särskilt skulle ta sig an och värna den småskaliga vattenkraften. Detta måste följas upp för att säkerställa att regeringen följer det tagna beslutet.

Därutöver anser vi att det tidigare beslutet i riksdagen ska kompletteras med att regeringen ges i uppdrag att värna och utveckla småskalig vattenkraft, men också mer storskalig vattenkraft. Hur landets domstolar dömer kan och ska inte regeringen eller riksdagen blanda sig i. Däremot är det rimligt att regeringen, utifrån riksdagens önskan, styr berörda myndigheter på ett sådant sätt att riksdagens önskan om att värna och utveckla vattenkraften får genomslag i praktiken. I arbetet bör regeringen kunna använda flera olika verktyg såsom regleringsbrev, myndighetsdialog eller rena utredningsuppdrag.

Regeringen måste också säkerställa att EU:s taxonomi inte försvårar eller omöjliggör för befintlig eller ny vattenkraft i Sverige. Jämfört med andra länder är Sverige lite annorlunda när det kommer till energiförsörjningen då en stor del av vår energimix består av vattenkraft. I EU:s delegerade akt är det tydligt att kunskapen om hur vattenkraft fungerar är låg hos tjänstemännen i EU-kommissionen. Man frångår också befintlig lagstiftning på området, vilket gör det svårt att tolka vilken lagstiftning som gäller för verksamheten framåt. Sverige bör aktivt driva på för att den delegerade akten ska göras om och göras rätt.

Satsningar på att utveckla kraft- och fjärrvärmen

Kraft- och fjärrvärmen har en viktig och ofta underskattad roll för vårt energisystem. Användningen av biobränslen och avfallsförbränning ger betydande miljöfördelar, men det är också ett planerbart kraftslag. Kraftvärmens ”följsamhet” med förbrukningen är viktig för att bidra med mest värme och el när behoven i landet är som störst.

Kraft- och fjärrvärmen möter flera utmaningar. Byggreglerna har länge gynnat andra tekniker men har nyligen ändrats. Regeringen och deras stödpartier har infört skatt på lokal elproduktion som fått negativa effekter. Exempelvis har skatten på avfallsförbränning fått till effekt att kraftverk som sorterar ut och materialåtervinner mer material för att försöka göra en större miljönytta får en högre skatt. Denna anser Moderaterna bör tas bort.

Under det senaste året har dessutom Skåne och Stockholm drabbats av allvarliga lokala elproblem. Minskad lokal elproduktion i kraft- och fjärrvärme förvärrade problemen. Omvänt kan kraft- och fjärrvärmen spela en avgörande roll för att lokala elproblem inte ska uppstå igen. Vägen framåt är enligt Moderaternas mening att

regeringen ges i uppdrag att ta fram en strategi för kraft- och fjärrvärmen. I strategin bör man ta ett brett och samlat grepp. Beskattning, byggregler och EU-regler för bio-bränslen är exempel på frågor som bör beröras i arbetet.

Moderaterna vill också värna bioenergin på EU-nivå. EU-kommissionen har precis släppt förslag på ändringar av förnybarhetsdirektivet där man föreslår ändringar av hållbarhetskriterierna. Förslaget ser ut att kraftigt försämra förutsättningarna för att använda biomassa för energi. Sverige bör med kraft arbeta för bättre villkor för att möjliggöra fortsatt kraftvärmeproduktion i Sverige. Likt Sverige gjort för biodrivmedel på EU-nivå – begärt energi- och koldioxidskattebefrielse – bör man göra för bioolja.

En energipolitik på marknadsmässiga grunder

Inom ramen för utredningen Energikommissionen gjordes en underlagsrapport som gick igenom samtliga stöd och beskattningar för olika former av elproduktion. En sådan rapport skapade en god jämförelse mellan olika kraftslag och gav också ett gediget beslutsunderlag. En uppdaterad analys för olika kraftslag bör göras. Vid en sådan analys är det även rimligt att analysera stödets effekter för elmarknaden och målet om en trygg och fossilfri elanvändning.

För att kunna nå det mål om fossilfrihet som vi anser att Sverige måste ha behöver vi använda alla fossilfria tekniker. Stöd till enskilda produktionstekniker som solceller bör minskas och avvecklas. Likaså bör inte tänka subventioner för havsbaserad vindkraft genomföras. Att kraftigt subventionera vissa energislag är inte att bidra till en energipolitik på marknadsmässiga grunder.

Möjliggör omedelbar avläsning av elmätare

Under de kommande åren kommer elnätsföretagen att byta ut landets elmätare. Regleringsmyndigheten Energimarknadsinspektionen (EI) har satt upp funktionskrav på de nya mätarna. För att ta vara på möjligheterna med bland annat elfordon liksom hantera lokala kapacitetsproblem kommer det att krävas modern styr- och reglerteknik för att möta kundernas behov av laddning och användning samt samtidigt inte överlasta de lokala elnäten.

Elmätarna är en nyckel, eftersom apparaterna är en nod för att kunna styra exempelvis när en bil ska laddas och inte laddas. Bytet av elmätare kommer att kosta i storleksordningen 15 miljarder kronor eller motsvarande 2 000–3 000 kronor per kund. Det är viktigt att de nya elmätarna är i teknisk framkant och kan läsas av omedelbart. Regeringen bör säkerställa detta och det bör ges regeringen tillkänna.

Energilagring och vätgasstrategi

Lagring har en växande roll i energisystemet. Vi har länge nyttjat lagringen som vattenkraften ger oss. Det finns åtskilliga andra, kompletterande lösningar för lagring. Batterier i hushåll, användning av elbilar för flexibilitet och produktion av vätgas är tre exempel. Arbetet med lagring är i dag spretigt. En strategi för energilagring bör därför tas fram.

Vätgasen har goda möjligheter att spela en viktig roll i klimatomställningen. I industrier kan olja och kol ersättas med fossilfri el och vätgas. Tunga transporter kan gå

från att drivas med bensin eller diesel till att använda sig av bränsleceller, som kan drivas av väte. Inom EU är det flera länder som kommit längre än Sverige i detta arbete, och insett vätgasens potential. Det är välkommet att Sverige gått med i EU-samarbetet om vätgas, men för att vi fullt ut ska kunna nyttja potentialen i vätgasen behövs också en strategi som tar ett helhetsgrepp om frågan – allt från infrastruktur till transport och användning.

Reformera den elhandlarcentriska modellen

För ungefär tio år sedan fattades de första besluten om en ny elhandlarcentrisk modell med en gemensam slutkundsmarknad. Bland skälen bakom besluten fanns en ambition att underlätta för elkunderna genom endast en kontakt mellan kund och företag samt att gå över till en faktura. Även hanteringen av de så kallade anvisningsavtalen på elmarknaden fanns med i bilden.

Reformens lämplighet har dock börjat diskuteras. Efter regeringens it-haveri med Transportstyrelsen och Svenska kraftnät har det väckts frågor om säkerheten med reformen. En annan fråga som väckts är att elnät i dag anses väsentligt viktigare för en trygg elförsörjning än för ett decennium sedan. Autogiro och andra betallösningar gör också att nyttan med en faktura inte är samma som tidigare.

Moderaterna vill att reformen utvärderas men föreslår även tre förändringar. Den första är att slopa anvisningsavtalen. När kunderna inte själva gör ett aktivt val av elbolag blir de istället anvisade ett dyrare avtal. Genom att slopa anvisningsavtalet får kunderna istället välja elavtal på samma sätt som de väljer bredband och telefoni. Den andra är att förstärka regelverket kring leverantörsbytet. Moderaterna anser att Energimarknadsinspektionen bör ges i uppdrag att ta fram utvecklade regler för leverantörsbyte för att stärka kundens ställning att byta elbolag. Den tredje och sista är att förenkla elfakturorna. Moderaterna vill först och främst att branschen gemensamt agerar för att förenkla elfakturorna, och om inte det lyckas utesluter vi inte att ta till tvingande åtgärder.

Lars Hjälmered (M)

Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M)

Lotta Olsson (M)

Elisabeth Björnsdotter Rahm (M)